

DRAMÀTIC DECLIVI DE LA POBLACIÓ D'ISARDS DEL PIRINEU CATALÀ DEGUT A UNA MALALTIA ASSOCIADA A UN PESTIVIRUS

Al principi del mes de febrer del 2001, els Guardes de la Reserva Nacional de Caça de l'Alt Pallars-Aran van detectar un isard malalt amb uns símptomes que no coincidien amb cap de les malalties conegudes per aquesta espècie. Durant els mesos següents, es capturen set isards més a prop dels rius, carreteres i pobles, amb un quadre clínic similar: debilitat, dificultat de moviment i, alguns, un canvi de comportament, ja que no fugen davant les persones i es deixen capturar fàcilment. Amb l'isard al davant, sorprèn el fet que el pèl s'arrenca amb facilitat en estirar suaument. A més, tenen un estat d'aprimament molt marcat i una parasitació abundant per paparres. Durant la primavera, a partir del mes d'abril, els isards malalts estudiats tenen diverses parts del cos sense pèl, i la pell presenta un color fosc, gairebé negre. Durant els mesos de maig i juny, s'observa una falta pràcticament total de pèl, només en queda una mica a la cua, extremitats i determinades parts del cap, principalment les orelles. Al Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge de la Universitat Autònoma de Barcelona, ens vam encarregar de l'estudi del brot de la malaltia, dintre del marc del Conveni de col.laboració existent amb el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, pel seguiment de l'estat sanitari de les poblacions d'ungulats salvatges a Catalunya. Les primeres analítiques realitzades en tots els isards afectats, no indiquen una causa concreta de la malaltia, tot i que les lesions observades al cervell, segons consultes realitzades als especialistes, fan pensar que es pot tractar d'un problema tòxic. Les investigacions realitzades, en col.laboració amb el Instituto Nacional de Toxicologia, descarten la presència de qualsevol element tòxic en els isards malalts. De totes maneres, el brot sembla aturar-se a l'estiu, atès que no s'observen més isards malalts o morts.

Però al principi de l'any 2002, es torna a produir un episodi de mortalitat a la mateixa zona, amb una simptomatologia idèntica a l'observada l'any anterior.

No obstant això, l'afecció sembla més greu, atès que el nombre d'isards observats malalts i morts és més elevat. Malgrat que es van aconseguir capturar alguns isards vius que van ser traslladats i hospitalitzats a la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona, cap no es va poder recuperar. Durant aquell any s'aconsegueix detectar un virus en tots els isards malalts, fins i tot també a partir de les mostres guardades dels isards de l'any anterior. Aquest virus s'analitza, se seqüència molecularment i es classifica dintre del gènere Pestivirus. La mortalitat produïda per la malaltia es va estimar comparant el cens realitzat abans i després dels brots. D'aquesta manera, comparant els censos del 2000 i del 2002, es constata un descens a tota la Reserva del 30%. Si ens fixem en les valls afectades, la disminució se situa entre el 40% i 46%. A la vessant francesa es produeix una situació similar de mortalitat important d'isards durant el mateix any 2002 i també s'aïlla un Pestivirus. De fet, durant el 2001 també es produeix una determinada mortalitat, però no se'n fa cap estudi. Al Principat d'Andorra, que limita amb el sector català afectat, únicament es troba un isard malalt, durant el mes d'agost, del qual també s'aïlla el mateix virus.

Els Pestivirus són un grup de virus que afecten exclusivament els animals domèstics i salvatges. Algunes de les espècies d'aquest grup produeixen malalties tan importants com

la Pesta Porcina clàssica, que afecta el porc domèstic i el senglar. Altres espècies de Pestivirus produeixen malalties molt importants, com la Diarrea Viríca Bovina, que afecta el bestiar boví, i la Malaltia de la Frontera, que afecta principalment les ovelles. El virus trobat als isards malalts s'assembla més a aquest últim. S'han trobat Pestivirus en altres espècies de rumugants salvatges, però poques vegades han produït una malaltia, i el que és més important, mai no han ocasionat un brot de malaltia o epidèmia.

Els Pestivirus són dels virus més complexos que hi ha. Per una banda, són uns virus de tipus ARN, cosa que significa que presenten una gran variabilitat i mutabilitat. Per altra banda, els principals reservoris d'aquests virus són els animals o els individus persistentment infectats (IPI). Són animals que s'han infectat durant la gestació i que no reconeixen el virus com estrany, per la qual cosa no elaboren anticossos i, quan neixen, eliminen gran quantitat de virus a l'exterior. Aquesta característica tan extraordinària fa que sigui una malaltia molt complicada de detectar, controlar i eradicar, ja que es dona la circumstància que els animals sans eliminen virus i n'infecten altres.

Als animals salvatges no es coneix si funciona d'aquesta manera, entre altres raons perquè mai no s'havia produït una epidèmia d'aquestes dimensions.

Durant els anys 2003 i 2004 no es repeteixen, enlloc del Pirineu, els episodis

de mortalitat observats els anys anteriors. Únicament es va detectar algun isard malalt de manera aïllada. Aleshores, vam estudiar l'estat immunològic de la població d'isards, aparentment sana, a partir de les mostres dels isards caçats, que eren recollides pels Guardes de la Reserva durant el període cinegètic. Es va constatar una prevalença d'anticossos superior al 80%, cosa que indica que és presumible que la població hagi adquirit una defensa immunològica, tot i que també indica que el virus està àmpliament distribuït per la zona, que està circulant i en contacte amb els isards de tota la Reserva. També es van estudiar les poblacions d'altres ungulats salvatges (mufló, cérvol, cabirol i senglar) i domèstics (boví i ovi), que comparteixen el mateix territori amb l'isard. En cap animal no es van trobar indicis ni de malaltia ni del virus, per la qual cosa sembla que la malaltia afecta exclusivament l'isard.

Però al final del mes de desembre de 2004, un guarda de la Reserva Nacional de Caça de la Cerdanya-Alt-Urgell va trobar un isard amb símptomes d'una malaltia respiratòria. Es diagnostica una pneumònia bacteriana, malaltia freqüent als isards del Pirineu, especialment durant l'hivern. Però a finals del mes de febrer i, sobretot, durant el mes de març, es produeix una mortalitat massiva d'isards per una malaltia respiratòria similar a la del primer isard afectat. No obstant això, a partir del mes de maig s'observen isards amb els mateixos símptomes que s'observaven durant els anys 2001 i 2002. En l'estudi virològic de tots els isards malalts, es detecta la presència d'un Pestivirus, per la qual cosa es confirma l'existència d'un nou brot de la malaltia. En aquest

cas, el que ha passat és que en la majoria d'isards, a la infecció vírica inicial s'ha afegit una infecció bacteriana respiratòria, que ha estat la responsable última de la mort de la majoria. La mortalitat observada és molt elevada i els animals observats sans són molt pocs, i per això es tem que les conseqüències siguin dramàtiques. Els contactes realitzats amb els tècnics de França i Andorra, limítrofes amb la Reserva, corroboren l'existència de la malaltia al sector francès, mentre que a Andorra no es té constància de cap brot de la malaltia. Amb caràcter urgent, s'informa de la situació a la Junta de la Reserva de la Cerdanya-Alt Urgell, i també a les Juntes Consultives de les Reserves del Cadí i Freser-Setcases, ja que per proximitat es podrien veure afectades per la malaltia en el futur. També, a la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona, s'organitza una jornada específica sobre el Pestivirus de l'isard al Pirineu.

El mes de juny es detecta el primer isard malalt a la Reserva Nacional de Caça del Cadí, amb una simptomatologia similar a la descrita pel brot del Pallars, durant els anys 2001 i 2002. Es compleixen les pitjors previsions i es confirma un nou brot de la malaltia vírica. Durant els mesos d'estiu es troben desenes d'isards morts i malalts, i la malaltia s'estén per una àmplia àrea del sector central de la reserva. Els censos que es realitzen en ambdues reserves, proporcionen uns resultats dramàtics. A la Reserva de Cerdanya-Alt Urgell només es comptabilitzen 81 isards. Tenint en compte que durant el mateix període del 2004 es van censar 563 isards, tenim una disminució del 86%. A la Reserva del Cadí, les xifres no són tan apocalíptiques, però es constata una disminució del 34%. A França, també es produeix una disminució forta que, segons els sectors, oscil·la entre el 30% i el 75%.

Atesa la gravetat de la situació, les Juntes consultives de les respectives reserves decideixen la suspensió de la caça

de l'isard, malgrat que ja s'havien sor-tejat i assignat els permisos, i alguns caçadors n'havien pagat les taxes corresponents. Al sector francès afectat per la malaltia també se suspèn la caça i des dels organismes francesos competents i el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya es demana al Govern Andorrà que faci el mateix a les zones limítrofes amb les zones afectades. La caça de l'isard a Andorra presenta particularitats determinades, ja que es fa únicament durant una setmana, al mes de setembre, i té un fort component social, ja que és una activitat tradicional, molt arrelada en aquest país. Els censos realitzats a Andorra a les zones que no són reserva constaten una disminució aproximada del 50%, ja que són les reserves catalanes i franceses afectades per la malaltia les que nodreixen d'isards el Principat. Aleshores, l'administració andorrana decideix reduir la caça d'una setmana a tres dies. Malgrat això, no es modifica el nombre de permisos, ja que la legislació andorrana concedeix els permisos en funció del nombre de caçadors, i no pas en funció del nombre d'isards.

La situació durant els últims mesos ha esdevingut catastròfica, ja que encara es troben molts isards malalts i morts, particularment a la Reserva del Cadí. Els censos realitzats durant la tardor s'han vist dificultats per la meteorologia i no s'han pogut completar, per la qual cosa encara no s'en tenen dades exactes. De totes maneres, a la Reserva de Cerdanya-Alt Urgell la disminució de ben segur que superarà el 90% i, al Cadí, el 50% pel total de la reserva, mentre que a la zona central afectada, la mortalitat pot tenir unes dimensions similars a les de la Cerdanya.

Avui dia es tem perquè la malaltia s'estengui a la resta de la Reserva del Cadí i arribi a la Reserva de Freser-Setcases, on hi ha una població abundant de l'espècie. Des del Servei d'Ecopatologia treballem i investiguem aquesta malaltia, ja que en tractar-se d'un procés i d'un virus nous, queden moltes preguntes per contestar i un llarg camí per recórrer. L'aspecte que amb més urgència caldria resoldre és com detenir o controlar la malaltia.

No obstant això, aquesta qüestió és molt difícil de solucionar perquè les malalties víriques en animals salvatges, en poblacions tan grans i en un medi muntanyós com són els Pirineus, són difícils de controlar. Com que no hi ha situacions similars amb l'isard, podem prendre com a referència la situació de la pesta porcina dels senglar al centre d'Europa, sobretot a Alemanya. Després d'anys d'investigació i d'intents fallits d'eradicar la malaltia amb una caça intensiva, avui dia s'està treballant en la vacunació dels senglars mitjançant esquers per via oral. El fet que la pesta porcina del senglar sigui la mateixa que la del porc domèstic representa un problema molt greu per a la indústria porcina, tan important en aquests països, per la qual cosa els recursos humans i econòmics destinats a l'estudi i el control de la malaltia al senglar són nombrosos. La malaltia que està afectant l'isard al Pirineu català no afecta cap altra espècie salvatge o domèstica, de moment. Per aquesta raó, determinats sectors de l'administració catalana i estatal no la valoren amb la importància que se li hauria de donar. Desconeixem quina serà l'evolució i el comportament del virus en un futur. El problema a què ens enfrontem, ja no és només de sanitat animal, sinó que ha passat de ser un problema de conservació de l'isard, atès el declivi catastròfic que s'està produint en gran part del Pirineu català.

Autors:

Ignasi Marco, Jorge López-Olvera, Gregorio Mentaberre, Encarana Casas, Rosa Rosell i Santiago Lavín.
Servei d'Ecopatologia de Fauna Salvatge.
Facultat de Veterinària.
Universitat Autònoma de Barcelona.

Figura 1. Isard afectat per la malaltia associada a un Pestivirus, acabat de capturar a mà a la Reserva Nacional de Caça de l'Alt Pallars-Aran. L'animal presentava debilitat, pèrdua parcial del pèl, pell ennegrida i un aprimament molt marcat.

Figura 2. Isard capturat i hospitalitzat a la Facultat de Veterinària de la Universitat Autònoma de Barcelona. Presenta una pèrdua de pèl extensa i aprimament. A més, tenia un canvi de comportament ja que el van agafar fàcilment i no tenia por de les persones.

Figura 3. A l'isard de la imatge, trobat encara amb vida amb símptomes respiratoris a la Reserva Nacional de Caça de la Cerdanya-Alt Urgell, es pot observar la presència de sang a la boca, com a conseqüència de la infecció respiratòria que li va causar la mort.

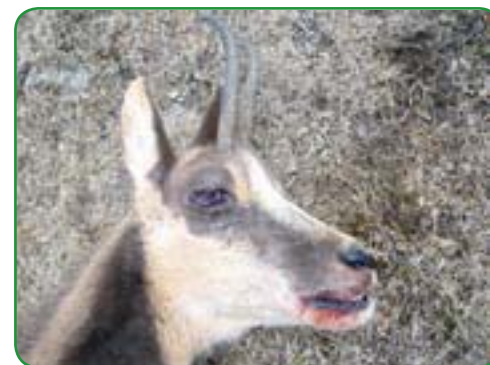

Figura 4. Isard trobat mort, amb pèrdua del pèl, hiperpigmentació de la pell i aprimament a la Reserva Nacional de Caça del Cadí.

Figura 5. Restes d'un isard mort durant el brot de malaltia associada a un Pestivirus a la Reserva Nacional de Caça del Cadí.

CAMPIONAT DEL MÓN DE RECORREGUTS DE CAÇA A MOSCÚ

Celebrat el passat mes de setembre a Moscú.

La prova va ser molt competida, amb una alta participació i amb absoluta normalitat en el seu desenvolupament. Aquesta final de Recorreguts de Caça, es va disputar a 200 plats amb vuit recorreguts distints, alguns d'ells molt complicats i tècnics que va

posar a prova les qualitats dels millors especialistes.

EQUIP DE CATALUNYA

- Fermin Gual 167 Plats
- Alejandro Sanchez 162 Plats
- Xavi Lozano 153 Plats
- Angel Ballester 146 Plats (reserva)

Catalunya va quedar campiona del món per clubs

